

Csillagoségbolt-park

A csillagászat nemzetközi éve (2009) sokak számára emlékezetes, számomra, mint a programok egyik szervezőjének, az egyik jelentős esemény volt a Zselici Csillagoségbolt-park (Dark Sky Park) megszületése. Ekkor került be hivatalosan is a Zselic a csillagoségbolt-parkok akkoriban még igen szűk klubjába. Hazánk legsötétebb égboltú régiója található itt, amit nem csupán „vizuális szemrevételezéssel”, hanem konkrét mérések sorával is alá kell támasztani, ha valamely régió meg kíván felelni az International Dark-Sky Association kritériumainak (l. darksky.org). Mindez természetesen nem valósulhatott volna meg elnökünk, Kolláth Zoltán szervező-előkészítő munkája nélkül.

Az éjszakai csillagtúrák is a zselici sötét égbolt alatt születtek, az elmúlt évek során pedig már az egyik megszokott csillagászati programmá váltak, és nem csupán a Zselicben. Ezek a csillagtúrákon akár száz fő is részt vesz alkalmanként, ami jól mutatja, hogy milyen érdeklődés van a nagyközönség körében a rendhagyó csillagászati bemutatókra.

Hol jöhetnek létre csillagoségbolt-parkok? Nem meglepő, hogy ezek a parkok nagy valószínűséggel egybeesnek természetvédelmi területekkel. Ritkán lakott régiókkal, ahol nincs vagy alig van jelen ipar, kevés a lakott település – így aztán nincs különösebb forrása az éjszakai világításnak. A Zselic hazánk legritkábban lakott vidéke, óriási összefüggő erdőségekkel, amelyekben nagyon is jó helye van vadnak és embernek – no és persze egy csillagvizsgálónak. Bemutató csillagvizsgálóinkban egyetlen közös dolog mutatható ki: valamennyi településen vagy azok közvetlen szomszédságában létesült. Olyan csillagvizsgálónk is van, amely éppen a városközpontban kapott helyet, ahol aztán végképp nem lehet elvárni a szélesen hömpölygő Tejút látvá-

nyát. Ugyanakkor az ilyen városi csillagvizsgálóknak is megvan a létjogosultságuk. Ha rosszabb égbolt alatt is, de mégis csak távcsöves élményhez jutnak az érdeklődők, akik nem tudnak vagy nem is akarnak 200 km-t autózni, hogy eljussanak az ideálisan sötét égbolt alá.

Aki már észlelt valóban sötét égbolt alatt, távol minden zavaró fényforrástól, szinte beleolvadva az éjszaka csendjébe, csak az tudja igazán, mit is jelenthet a nagyközönség számára egy „csillagoségbolt-rezervátum”. Az immár egy éve működő Zselici Csillagpark az áhított sötét égbolt alatt kapott helyet, itt fogadja az érdeklődőket és az amatőr-csillagászokat is. Szerencsések azok, akik itt dolgozhatnak, ebben a természeti környezetben és ebben a szép új épületben népszerűsíthetik kedvelt tudományunkat, a csillagászatot. Szerencsések azok is, akik ide látogathatnak – vagy éppen az ország másodikként elismert csillagoségbolt-parkjába, a Hortobágyra.

A hortobágyi pusztával és a fölé boruló természetes „planetáriummal” tavaly nyáron ismerkedhettünk meg közelebből, az MCSE ifjúsági tábora alkalmával. Különleges élmény volt a horizonttól horizontig fölénk boruló csillagos égbolt, hiszen itthon, Budapesten a lehető legritkábban látom az igazi horizontot, a nyugatit pedig egyáltalán nem, hiszen teljes egészében kitarolja a Hármashatár-hegy. Valahogy így voltak ezzel az égbolt-élménnyel a gyerekek is, akik valóssággal eltévedtek a csillagok és csillagképek útvesztőiben.

Úgy tűnik, hamarosan tovább bővíülhet a hazai csillagoségbolt-parkok köre, további természetvédelmi területeink kaphatják meg a „Dark Sky Park” besorolást. Újabb ok egy kis természetjárásra, egy kis asztroturizmusra és minél több távcsöves kitelepülésre!

Mizser Attila